

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Domnarvets skola i Borlänge
kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Domnarvets skola avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Domnarvets skola i Borlänge kommun i låg utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.
- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.
- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 3 juni 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till [kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se](mailto: kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se) eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5006) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Domnarvets skola i Borlänge kommun i låg utsträckning uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan ämnen och stadier om lärare medvetet använder läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang, främja progression i elevernas lärande och stärka deras ämnesintresse i teoretiska ämnen. Medan flera lärare använder läroboken för att skapa struktur och sammanhang i undervisningen finns lärare som endast i viss utsträckning använder läroböcker.

Av intervjuer med elever och lärare samt av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att det finns begränsad tillgång till läroböcker och andra läromedel i de flesta teoretiska ämnen. I ämnet matematik har eleverna tillgång till en egen lärobok i samtliga stadier, men hur den används i undervisningen varierar mellan lärare och stadier. I övriga ämnen varierar både tillgången till och användningen av lärobok.

I intervjuer med lärare framkommer att undervisningen i vissa fall baseras på aktuella och uppdaterade läroböcker, medan den i andra fall utgår från andra lärverktyg. Det finns lärarhandledningar till läroböckerna, men det varierar i vilken utsträckning de används och vilket stöd lärare tycker att de ger. Intervjuade elever uppger att de nästan aldrig använder en lärobok i några av de samhällsorienterande ämnena, i engelska och svenska. I ämnet matematik får de ibland välja om de ska arbeta med en digital applikation eller i en lärobok, uppger eleverna. Lärarna bekräftar detta. Lärare i årskurs 4–6 och 7–9 uppger att det finns en stor variation i vilket material lärare använder, och att många lärare använder kopierat material, lärverktyg och skönlitteratur i stället för lärobok. Variationen i användning av läroböcker beror delvis på att det inte finns tillräckligt med läroböcker, delvis på att lärare föredrar att skapa sitt eget material. Det framgår av intervjuer med lärare att det saknas gemensamma överenskommelser om hur läroböcker ska användas i undervisningen. I vissa fall finns överenskommelser med en nära kollega eller inom ett ämneslag. Exempelvis har lärarlaget i förskoleklass och årskurs 1–3 en gemensam överenskommelse om att använda läroboken som bas för undervisningen och komplettera med praktiskt arbete och annat material för att stimulera ämnesintresset. I årskurs 7–9 samverkar ämneslaget i naturorienterande ämnen och använder läroboken som stomme för undervisningen och eleverna disponerar varsitt eget exemplar av en lärobok i kemi, biologi och fysik medan de läser ämnet.

Det framgår av intervjuer med lärare och av dokument som begärts in från huvudmannen att det finns önskemål om ökad tillgång till läroböcker framför allt i samhällsorienterande ämnen i årskurs 7–9. Elever uppger i intervju att de föredrar läroböcker framför lärverktyg och kopior eftersom läroboken ger en god överblick över ämnet och ger tillgång till kvalitetssäkrade fakta när de ska läsa på.

I intervju framkommer att skillnader i läsförmåga mellan pojkar och flickor inte har utvärderats och inte diskuterats i samband med val av läroböcker eller andra läromedel, men lärare och elever uppger i intervju att skillnaderna finns mellan individer och motivationsgrad snarare än mellan könen. Lärare i årskurs 1–3 uppger att de tidigare såg skillnader mellan pojkar och flickors läs- och skrivförmåga men säger att de skillnaderna har utjämnats.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att elever får ändamålsenliga instruktioner om hur de ska använda läroböcker när dessa används i undervisningen.

Lärare i årskurs 1–3 uppger i intervju att eleverna får instruktioner i hur de ska använda läroboken. Lärare i förskoleklassen uppger att de låter eleverna öva på att använda läroböcker, utifrån elevernas begränsade läsförmåga.

I intervju med lärare i årskurs 4–6 framkommer att lärare övar elever i att hitta svar på frågor i rubriker, bildtexter och ingresser. Lärare ger exempel på att bearbetning av texter sker genom gemensam läsning och läsning i par, och att de går igenom svåra ord och begrepp. Lärare reflekterar över att det ofta är tämligen vardagliga begrepp som är svåra för eleverna vilket innebär att de behöver vara uppmärksamma på vilka ord som eleverna inte förstår. I årskurs 4 ägnas extra uppmärksamhet åt lärobokens uppbyggnad.

I intervjuer med lärare och elever i årskurs 7–9 framkommer flera exempel på instruktioner och strategier i form av gemensam läsning, genomgång av svåra ord och begrepp samt bearbetning av texter med hjälp av frågor. Det framkommer att elever får instruktioner om hur de kan navigera i läroboken med hjälp av rubriker, ingress, underrubriker, bilder och innehållsförteckning. Elever uppger att de inför prov får instruktioner om vad de ska läsa på, oftast på skolans lärportal. De berättar att lärarnas genomgångar på tavlan eller i form av bildspel knyter an till lärobokens texter och kompletterar gemensam läsning och arbete med instuderingsfrågor.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att de läroböcker som används är anpassade utifrån elevers olika förutsättningar och behov och att det finns kompletterande läroböcker och annat material för elever som behöver stöd eller extra utmaning. De lärare som använder läroböcker varierar undervisningen så

att elever får arbeta både självständigt och gemensamt med boken som grund för att utvecklas mot målen för utbildningen.

I intervjuer med lärare framkommer att de läroböcker som används i undervisningen kompletteras med andra läroböcker och lärverktyg för elever som behöver stöd och att det finns anpassade läroböcker och lärverktyg för alla stadier. Det finns exempelvis olika nivåer på läseböcker i årskurs 1–3, och även en kompletterande lärobok i samma serie för elever som inte knäckt läskoden ännu. En lärare i förskoleklass uppger att nya läroböcker provas detta läsår, och att de nya läroböckerna har flera olika svårighetsnivåer inbyggda. Lärare i årskurs 4–6 uppger att läroböckerna i samhälls- och naturorienterande ämnen har valts för att passa elever som har utmaningar med läsning av långa texter och svåra ord. För elever som behöver extra utmaningar anpassas arbetet med läroboken genom att eleverna exempelvis utvecklar svaren på frågor eller får mer utmanande uppgifter. Till detta använder en del lärare lärarhandledningarna. Lärarna uppger att det finns bra stöd för olika nivåer i matematikboken och att ett digitalt lärverktyg i matematik förenklar för lärare att ge elever uppgifter på olika nivåer. Elever och lärare i årskurs 7–9 berättar om olika nivåer på läroböcker i matematik och naturorienterande ämnen och att det finns kopieringsunderlag för elever som behöver enklare material.

I intervju med lärare framkommer att elever som behöver hjälp med uppläsning av texter som komplement till läsning har tillgång till inlästa läroböcker och att de får instruktioner i hur dessa ska användas av speciallärare.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel är begränsad, vilket påverkar deras möjligheter till repetition och fördjupning. Vidare visar granskningen att elever i vissa ämnen och stadier uppmuntras att ta hem läroboken för att läsa på medan det i andra ämnen och stadier inte uppmuntras.

I intervjuer med lärare framkommer att det finns en varierad uppfattning bland lärare om skolans överenskommelser kring läxor, prov och möjligheter att ta hem läroböcker för att repetera eller läsa på inför prov. Några lärare uppger att det finns en riktlinje att lärandet ska ske i skolan och att elever därför inte ska uppmuntras att ta hem läroböcker. I intervju med rektorn framkommer att det inte finns någon riktlinje om läxfri skola, men att läxan ska ha en tydlig målsättning och att det huvudsakliga lärandet ska ske i skolan.

I intervjuer med elever och lärare framkommer att i de ämnen där elever i årskurs 7–9 har tillgång till en lärobok uppmuntras eleverna att ta hem läroboken. I samhällsorienterande ämnen delar flera klasser på en klassuppsättning och elever läser i första hand på instuderingsfrågor eller bildspel och kopierade utdrag. Lärare i årskurs 4–6 uppger att de inte skickar hem läroböcker eftersom det finns risk att eleverna inte tar med dem tillbaka till skolan. Lärare i årskurs 1–3 uppger att elever tar hem läseboken för läsläxa varje vecka och att vårdnadshavare på föräldramöten i årskurs 1 får guidning i hur läsläxa och lästräning kan ske i hemmet.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn endast delvis leder och samordnar arbetet med att se till att alla elever får tillgång till de läroböcker och andra läromedel de behöver för att utvecklas och nå utbildningens mål.

I Skolinspektionens observation av lärmiljön med fokus på tillgången på läroböcker och andra läromedel, dokument som begärts in från huvudmannen och intervjuer med lärare, elever och rektorn framkommer att det finns ett begränsat antal läroböcker på skolan. Eleverna saknar tillgång till en egen lärobok i flera av de teoretiska ämnena.

I intervjuer med lärare och rektorn framkommer att rektorn avsätter medel för inköp av läroböcker och annat material som behövs i undervisningen. Vidare framgår att resurserna är så knappa att de inte räcker för att alla elever ska kunna få tillgång till en lärobok i alla ämnen. På grund av flera år med begränsad möjlighet att göra inköp har rektorn prioriterat läroböcker i årskurs 1–3. Under två år har skolan kunnat ta del av statsbidrag och då kunnat utöka och byta ut läroböcker på alla stadier, dock inte under innevarande läsår. Rektorn berättar att det finns ett politiskt beslut att alla elever från årskurs 1–9 ska ha tillgång till en egen digital enhet, vilket begränsar utrymmet att prioritera läromedelsinköp.

Samtidigt framgår det i intervjuer med lärare att det görs inköp av licenser till digitala läromedel för lärare, material för stödinsatser för enskilda elever och för material och lärverktyg utan tydlig samordning eller prioritering. Lärare uppger exempelvis att om avsatta medel för specialundervisning inte räcker ber specialläraren om medel från arbetslagets budget för att köpa in anpassat material. I intervju med rektorn framkommer att det finns en ambition att alla elever ska kunna disponera en lärobok i alla teoretiska ämnen. Av intervjun framgår också att rektorn bedömer att hen saknar resurser för att nå det målet.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Rektorn och lärare uppger i intervjuer att lärarna får förutsättningar att samarbeta kring val av läroböcker och andra läromedel i form av inplanerade mötestider för ämneslag och arbetslag. Ämnes- och arbetslagen disponerar en budget för inköp av läroböcker och material. Lärare uppger att det finns möjlighet för ämneslagen att äska ytterligare medel för inköp som inte ryms inom budget, men som bedöms nödvändiga. I samband med tilldelning av extra ekonomiska medel från statsbidraget har uppdatering av läroböcker kunnat göras. De olika ämneslagen har fått prioriterat vilka böcker som ska bytas ut.

Lärare uppger i intervju att de väljer läroböcker utifrån tydlighet, struktur och hur instuderingsfrågorna är utformade. Det ska också finnas stöd för variation för att upprätthålla elevernas engagemang. Lärare berättar att de tar del av föreläsningar från andra lärare och läromedelsförlag när de väljer nya läroböcker. Lärare i förskoleklass samverkar med huvudmannens andra förskollärare i ett kommungemensamt nätverk och där har val av läroböcker diskuterats.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn visserligen skapar förutsättningar för ett arbete med likvärdighet gällande användningen av läroböcker och andra läromedel men att rektorn bara i viss mån leder det arbetet.

Av intervjuerna med lärare och rektorn framgår att skolan under det gångna läsåret arbetat med elevers läsning i de olika ämnena. Majoriteten av lärarna har deltagit i en fortbildning med fokus på läsning i skolans alla ämnen. Lärare beskriver i intervju att arbetet lett till ett mer medvetet arbete kring elevers läsning i läroböcker. Det finns tid avsatt där lärare kan samarbeta kring frågor avseende läroböcker i ämnes- och arbetslag. Intervjuer med lärare visar dock att skolan saknar gemensamma riktlinjer för hur läroböcker ska användas i undervisningen. Samtidigt framgår det att vissa lärare arbetar med att träna elever i att använda läroböcker. Detta sker dock på enskilda lärares initiativ eller genom mindre överenskommelser mellan några ämneskollegor. Lärare berättar att det tidigare har funnits ett gemensamt arbete med en röd tråd och ämnesprogression inom respektive stadium, men det arbetet har delvis avstannat de senaste läsåren.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån ser till att lärare utvärderar tillgången och användningen av läroböcker och andra läromedel.

Rektorn och lärare uppger i intervju att lärare regelbundet utvärderar undervisningen och följer upp måluppfyllelse i verksamhetsrapporter, men att läroböcker och andra läromedel inte utvärderas specifikt. Lärare uppger att de lyft bristen på läroböcker i vissa ämnen i verksamhetsrapporter. Det framkommer inte att rektorn har initierat någon systematisk uppföljning, analys eller åtgärd avseende tillgång och användning av läroböcker och andra läromedel utifrån verksamhetsrapporterna.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Använd läroböcker och andra läromedel för att skapa sammanhang i undervisningen och progression i elevernas lärande.

Av läroplanen framgår att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärarens ledning samt att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår vidare att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att elever får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Elever ska successivt få fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar samt få möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.²

¹ Lgr 22, avsnitt 2.8, Rektorns ansvar.

² Lgr22, avsnitt 2.2, Kunskaper Riktlinjer.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den begränsade tillgången till läroböcker och avsaknaden av en genomtänkt struktur för användningen av läromedel gör det svårt för eleverna att få en tydlig överblick och progression i sin kunskapsutveckling. När undervisningen bygger på lärarnas eget material och material kopierat ur olika läroböcker kan det även leda till variation i kvalitén och mindre systematisk undervisning. Dessutom används läroböcker och andra läromedel i begränsad uträkning vilket gör att eleverna inte får möjlighet att arbeta med dessa på ett sätt som stimulerar deras intresse och förståelse för ämnet.

Genom att använda läromedel och tillhörande lärarhandledningar kan dessa stödja lärandet på olika sätt. Bland annat kan ändamålsenliga läromedel skapa sammanhang och ge en överblick och på så sätt främja lärandet. Lärarna kan med hjälp av lärarhandledningar planera en undervisning som ger eleverna sammanhang och överblick. Eleverna kan genom läromedel få succesivt alltmer utmanande uppgifter och texter vilket gynnar deras kunskapsutveckling.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna använder läroböcker och andra läromedel samt att lärare medvetet arbetar med texterna i dessa läromedel för att ge eleverna sammanhang och struktur. Ett sådant arbete kan bidra till elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Det kan också handla om att rektorn ser till att lärare får tillgång och använder lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål. Skolverket har material som kan användas i detta.³

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁴ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får

³ [Strukturerad undervisning - en modell i sex steg - Skolverket](#) hämtad 2025-12-03

⁴ 10 kap. 10 § skollagen (2010:800)

använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.⁵ Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.⁶

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare endast i viss utsträckning låter eleverna använda läroböcker utanför lektionstid. Eleverna får exempelvis endast låna hem läroböcker i ett fåtal ämnen i årskurs 4–9, vilket försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse för prov samt för läxläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁷

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker,

⁵ Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁶ Prop. 2023/24:21 s. 46.

⁷ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2025-12-03

andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁸

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna inte har tillgång till läroböcker i flera olika ämnen och årskurser. Det framgår av intervjuer med elever, lärare och rektorn att det skiljer sig åt i vilken utsträckning det finns tillgång till läroböcker. Vidare framgår det att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med att se till att skolenheten köper in de läroböcker som behövs i respektive ämne och årskurs. Granskningen visar att rektorn har en begränsad roll i arbetet med att ge elever tillgång till relevanta och aktuella läroböcker.

Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Utvecklingsområde 4

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁹ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.¹⁰ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom

⁸ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800)

¹⁰ Prop. 2023/24:21 s. 30

varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.¹¹ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.¹² Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn i begränsad utsträckning styr och leder arbetet med användningen av läroböcker och andra läromedel. Exempelvis har arbete inget tydligt mål och det saknas styrning för att säkerställa likvärdighet mellan olika lärare inom och mellan stadier.

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Utvecklingsområde 5

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹⁴ Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp

¹¹ 1 kap. 9 § skollagen

¹² Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹³ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

¹⁴ Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att det i nuläget inte görs någon systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Rektorn har inte gett lärarna något tydligt uppdrag kring ett sådant arbete även om förutsättningar i form av regelbunden utvärdering i verksamhetsrapporter finns.

Genom att rektorn ger lärare större möjlighet att utvärdera läroböcker och andra läromedels kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till väl underbyggda beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.¹⁶

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Anna-Carin Kostic, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Susanne Tistad. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Henrik Fredriksson och Ewa Mölleryd deltagit.

¹⁵ prop. 2023/24:21 s. 27

¹⁶ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-12-03

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁷ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁸:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁹

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.²⁰ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²¹

¹⁷ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁸ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁹ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

²⁰ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

²¹ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²²

²² Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Domnarvets skola den 12 november 2025. Besöket genomfördes av utredarna Susanne Tistad och Henrik Fredriksson.

Skolenheten är en kommunal skola, verksam i Borlänge kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. På skolenheten går 622 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.